

Štátny okresný archív vo Vranove nad Topľou

Od vzniku Štátneho okresného archívu /v roku 1954/ vo Vranove nad Topľou kvalitné zabezpečenie jeho základných úloh znemožňovali priestorové, materiálno-technické, ale aj personálne problémy, ktoré pretrvávali dlhé roky. Prvým pracovníkom Okresného archívu vo Vranove n/T. bol Ján Džurbala, ktorý súčasne pracoval aj ako údržbár na ONV.

Je nám veľmi ťažké písať o týchto počiatkoch nášho archívu, pretože v žiadnom prípade sa tieto roky nedajú hodnotiť ako roky skutočných počiatkov systematického prístupu a systematickej práce pracovníkov archívu. Jednoducho sa to dá vyjadriť vetou: „Okresný archív vo Vranove bol a nebol“.

V tejto neutešenej situácii sa to ešte viac zhoršilo, keď v roku 1960 zanikol okres Vranov n/T. . Archívny materiál bol rozdelený podľa územno-správneho začlenenía obcí do Okresných archívov v Prešove, v Michalovciach a v Humennom. Žiaľ, o tomto delimitačnom akte sa nezachoval žiadny záznam. Až po znovuvytvorení okresu Vranov n/T. v roku

1968 bola obnovená činnosť archívu, ktorý stále prekonával prakticky štádium svojho zrodu a elementárne organizačné a personálne problémy.

V roku 1975 sa prvým riaditeľom archívu stáva Ing. Vendelín Sabol. Až za jeho pôsobenia sa previedla delimitácia archívneho materiálu zo ŠOKA v Michalovciach, v Prešove a v Humennom a začali sa vykonávať skartácie písomností na národných výboroch, v školách a v ostatných organizáciách. Chýbala však evidencia archívneho materiálu a tento materiál prešiel ani základnými archívnymi prácami.

Tieto nedostatky v činnosti ŠOKA sa začali odstraňovať v 80. rokoch, keď riaditeľkou ŠOKA bola p. Mária Tužáková. Za jej vedenia sa čiastočne zlepšili priestorové podmienky archívu, keď do tohto obdobia dva depozitáre v suteréne budovy ONV a dve kancelárie na prízemí ONV rozšírila o ďalšie tri depoty mimo budovy ONV a jednu kanceláriu v budove ONV.

Aj v personálnom obsadení nastalo

zlepšenie. Slečna Eva Kučerová mala vytvorené podmienky, aby sa mohla venovať odbornej činnosti archívu. Ako prvá začala systematicky odborne pracovať. Zaviedla sa evidencia archívnych fondov a ich prírastkov. Začala pracovať v oblasti sprístupňovania archívnych dokumentov, vypracovávať odborné pomôcky, inventáre k fondom okresnej i miestnej štátnej správy a verejnej správy a škôl I. cyklu.

Pani riaditeľke Márii Tužákovej sa podarilo vytvoriť základné podmienky na odbornú archívnu prácu. Pod jej vedením sa odviezol úžasný kus odbornej archivárskej práce.

V roku 1990 p. M. Tužáková odišla do dôchodku a do funkcie riaditeľky archívu nastúpila 1. apríla 1990 Mgr. Daniela Jackaničová. Personálny stav sa stabilizoval a v tej istej podobe funguje aj dnes: riaditeľka Mgr. Daniela Jackaničová, vedúca odborná archivárka Eva Kučerová / od r.1975/, samostatné odborné archivárky Daniela Ihnátová / od r.1987/ a Jana Luteránová / od r.1990/.

S nástupom do funkcie riaditeľky bolo potrebné riešiť dve najzákladnejšie úlohy. Zmeniť provizórne priestory ŠOKA na dôstojné priestory s niekoľkoročnou perspektívou a zabezpečiť materiálno-technické vybavenie ŠOKA. V prvej fáze sa podarilo zlepšiť materiálno-technické vybavenie a čiastočne zlepšiť opäť

priestory ŠOKA o ďalší depot. Toto riešenie nemohlo byť trvalé, preto nastal tvrdý boj o nové perspektívne priestory. Podarilo sa to, keď v roku 1995 bola definitívne odkúpená budova pre potreby ŠOKA a za pár mesiacov prevedená aj jej rekonštrukcia na samostatnú účelovú budovu, do ktorej sme sa nasťahovali a začali svoju činnosť 21. januára 1997.

Z neľúbivej administratívnej budovy šikovný projektant a dodávateľ vytvoril veľmi milý, pekný a hlavne účelový archív.

Oficiálne otvorenie nášho ŠOKA sa chystá na III. dekádu septembra 1997. Do tejto doby nás čaká ešte veľa práce s dokončením zariadenia priestorov pre styk s verejnosťou /edukatívna miestnosť, bádateľňa/, ako aj ďalších miestností. V novom archíve sú depoty, ktoré sú čiastočne vybavené mobilným regálovým systémom. Celková úložná kapacita týchto depotov je 3.500 bm, čo vystačí minimálne na 30 rokov. V budúcnosti je možnosť túto kapacitu ešte zvýšiť.

V súčasnosti je v archíve 445 fondov a archívneho materiálu celkom 817 bm. Z toho je sprístupnených formou inventárov, resp. čiastkových inventárov 287,94 bm, t.j. 35,24 %. Zinventarizované sú fondy ObNÚ v okrese, OÚ, OÚ MNV v okrese, ONV do r.1960, MNV v okrese do r.1980, ale niektoré až do r.1990 a školy I. cyklu do r.1960.

V archívnej knižnici máme k dispozícii 2.430 zväzkov odbornej literatúry.

Pri tejto príležitosti slávnostného otvorenia nášho archívu pripravujeme vydať Informatívneho sprievodcu po

archívnych fondoch ŠOKA vo Vranove nad Topfou.

Mgr. Daniela Jackaničová

Archív SFÚ - NKC, archív osobitného významu

Základným poslaním archívu Slovenského filmového ústavu - národného kinematografického centra je akvizícia, spracovanie, ochrana a sprístupňovanie fondov. Najmä tých, ktoré tvoria súčasť národného kultúrneho dedičstva a dokumentujú vznik a vývoj filmu. Základ všetkých fondov filmového archívu tvorí zbierka kinematografických diel. Primárne je akvizičná činnosť orientovaná na postupné získavanie všetkých filmových diel, ktoré vznikli na území Slovenska. Tento fond tvoria filmy hrané, dokumentárne, animované, ale i vzácné historické dokumenty a fragmenty do r.1945. Početná a bohatá je i kolekcia spravodajských filmov a periodík. Tento základný fond dopĺňa kolekcia zahraničných filmov zameraná na pozoruhodné diela svetovej kinematografie.

Zbierkové fondy archívu sú prístupné na študijné, výskumné a informačné účely a na verejnú prezentáciu v študijnom kine

SFÚ- NKC v bratislavskom Charlie centre.

Súčasťou archívu je odborná filmová knižnica a pracovisko písomných archiválií, ktoré zabezpečuje akvizíciu sprievodných dokumentov k filmom, ich triedenie, identifikáciu, evidenciu, katalogizáciu a archivovanie. Fond obsahuje fotografie, plagáty, výrobné a distribučné listy, dialógové a titulkové listiny, komentáre, výstrižky z novín a časopisov, pozostalosti významných osobností filmu a pod. V štádiu príprav je spracovanie podkladov pre informačnú databázu slovenského filmu. Priebežne sa poskytujú služby informačné, konzultačné, reprografické a výpožičné.

Podobne je tomu i v knižnici, ktorej fondy tvoria filmové knihy, časopisy, scenáre, interné materiály filmových inštitúcií a i. Knižničný fond obsahuje i nevydané rukopisy prác z oblasti kinematografie.

V edičnej a výskunnej činnosti SFÚ -

NKC vydáva publikácie z oblasti filmu, monografie tvorcov, zborníky, štúdie, teoretické a historické práce, rôzne katalógy, bibliografie, filmografie a propagačné materiály. V súčasnosti sa hlavná činnosť teoretického a historického výskumu sústreďuje na komplexné spracovanie dejín slovenského filmu.

SFÚ-NKC zabezpečuje propagáciu a prezentáciu slovenských filmov doma i v zahraničí, na rôznych festivaloch, tematických prehliadkach a retrospektívach. Sprostredkúva informačné kontakty so slovenským filmom.

Slovenský filmový archív založil roku 1958 filmový historik Ivan Rumanovský v Slovenskej požižovni filmov na Grösslingovej ulici /predtým ul.

ČA/. Tu sídli archív dodnes, aj keď medzitým prešiel rôznymi organizačnými zmenami. Dňom 1.1.1963 bol organizačne pričlenený k novozriadenému SFÚ, ktorý mal sídlo na dnes už neexistujúcom Rybnom námestí. Ústav bol organizačnou jednotkou Slovenského filmu na čele s generálnym či ústredným riaditeľom. Taktó fungoval až do r.1990. 1.1.1991 zriadil minister kultúry SR samostatný právny subjekt SFÚ-NKC, ktorého súčasťou je i filmový archív. Od 1.1.1997 je rozhodnutím ministra kultúry SFÚ-NKC organizačnou zložkou Národného centra pre audiovizuálne umenie so sídlom v Bratislave.

Marianna Forrayová

7. celoštátna konferencia archivárov Českej republiky

V dňoch 5. - 7. mája 1997 som sa zúčastnila rokovaní v rámci konferencie „Bádateľňa a bádatelia /využívanie a ochrana archiválií/“, ktorá sa konala v Inštitúte pre miestnu správu v Benešove v Českej republike. Zo Slovenska bol na konferencii prítomný aj Mgr. Milan Mišovič z Odboru archivníctva a spisovej služby MV SR a PhDr. Ivan Tichý z Veľvyslanectva Slovenskej republiky v Prahe, ktorý je poverený výskumom,

zhromažďovaním a vyhotovovaním kópií písomností, týkajúcich sa Slovenska z bývalého Ministerstva zahraničných vecí ČSFR.

Program konferencie bol veľmi bohatý, okrem vopred prihlásených príspevkov sa mnohí z prítomných zapojili aj do diskusie. Väčšina príspevkov sledovala hlavnú tému - kto v archívoch v posledných rokoch študuje, aké témy, akým spôsobom v jednotlivých archívoch zvládli

obrovský nárast správnej agendy po novembri 1989.

Úvodnú prednášku predniesol V.Růžek zo Sekcie archívnej správy MV ČR, v ktorej hovoril o činnosti archívov a archivárov v súvislosti s politickými zmenami koncom roka 1989 a o perspektívach rozvoja archívnictva v budúcnosti. B.Roedl zo ŠOKA Louny /Archivári a bádatelia - niekoľko poznámok k limitom pri využívaní archiválií/, L.Doláková z Moravského zemského archívu v Brne /Využívanie archiválií v MZA/, M.Matýšková zo ZA v Opave /Skúsenosti z práce bádateľní ZA v Opave/, V.Hradecká zo ŠOA v Prahe /Využívanie archiválií v bádateľní ŠOA Praha - vývojové trendy/, V.Waage zo ŠÚA v Prahe /Študovňa ŠÚA/, L.Matušíková /Premeny bádateľských tém v študovniach ŠÚA Praha/ a A.Kubíková zo ŠOA Třeboň, pobočka Český Krumlov /Bádateľňa v archíve s menším počtom pracovníkov/ informovali o konkrétnych skúsenostiach z bádateľní v jednotlivých archívoch, kde od roku 1989 /1990/ zaznamenali nárast počtu bádateľov, ktorý bol niekde taký rozsiahly, že museli prijať rôzne obmedzujúce opatrenia, aby nápor zvládli. Napr. v MZA v Brne si študujúci musia mesiac dopredu rezervovať miesto a objednať materiál, ktorý dovážajú z rôznych miest, v júli bádateľňu zavrú kvôli dovolenkám, nestačia číslavať a fóliovať archívny

materiál a pod. V ZA v Opave zaviedli v študovni „služby“, aby mohol každý pracovník v čase, keď „službu“ nemá, spracovávať archívny materiál, teda venovať sa odbornej archívnej práci. Archívne fondy majú „správcov“, ktorí z nich vyberajú materiál pre študovňu. V ŠOA v Prahe k najfrekvencovanejšiemu archívnemu materiálu patria matriky, pozemkové knihy, písomnosti justičných orgánov /súdy, prokuratúry/, osobné pozostalostné fondy, cirkevné fondy /kapituly, kláštory/. Písomný materiál Krajského výboru KSČ je síce nespracovaný, ale bádateľný. V referáte o bádateľní ŠÚA v Prahe rozobrala L.Matušíková bádateľskú agendu z hľadiska študovaných tém, pričom vychádzala z kartotéky bádateľov a tém. Najviac študujúci využívajú archívny materiál k českým dejinám, záujem o štúdium dejín Slovenska poklesol. Celkovo sa záujem bádateľov odvracia od ústredných - centrálnych fondov k regionalistike. R.Waage zo ŠÚA v Prahe predložil prítomným plán „študovne ďalšieho tisícročia“, ku ktorej smeruje vývoj v tejto oblasti. Bude sa skladať z niekoľkých miestností, vybavených najmodernejšími pomôckami, využívaním ktorých sa maximálne zohľadní ochrana archiválií. V študovni postupne prejdú na automatizovaný objednávkový systém.

V utorok 6.5.1997 doobeda pokračovali prednášajúci príspevkami podobného zamerania ako predošlý deň /J.Čáp zo ŠOKA Náchod: Využívanie archíválií bádateľskou verejnosťou v ŠOKA Náchod, B.Kaňák, M.Koudela zo ŠOKA Olomouc: Skúsenosti z práce bádateľne v štátnom okresnom archíve/. O výsledkoch a skúsenostiach Brnenskej konferencie s bádateľmi v roku 1960, ktorá bola prvou spoločnou konferenciou archivárov s bádateľmi: Využívanie archíválií, informoval F.Zřídka veselý z ČAS-u /príspevok predniesla L.Matušíková/. So situáciou hudobného archívu Múzea českej hudby Národného múzea a s problematikou sprístupňovania archíválií v ňom oboznámila prítomných J.Fojtíková /Archív bez bádateľne/. Archív patrí v rámci Múzea do kompetencie MK ČR, je v kategórii zvláštnych archívov. Ochrana a spracováva najvýznamnejšie historické hudobné zbierky v Čechách, ktoré tiež v súvislosti s reštitúciami neobišlo vracanie pôvodným majiteľom. O situácii v oblasti tlačových archívov O.Havlín z ČAS-u s poľutovaním konštatoval, že niektoré archívy novín zanikli, čím sa zúžila základňa, z ktorej by mali vychádzať tlačové archívy. Ďalšia časť konferencie bola venovaná skúsenostiam českých archivárov - bádateľov v zahraničných archívoch /M.Ryantová z Archívu Národného múzea:

Niekoľko postrehov a skúseností z bádateľne severonemeckého archívu Niedersächsisches Staatsarchiv Wolfenbüttel, V.Vlnas z Archívu Národnej galérie: Český štipendista v britských archívoch/ a výsledkom ankety „Bádатели a archív“, o ktorej informoval D.Doležal zo ŠOKA Pflbram /bádатели odpovedali na sedem otázok v dotazníkoch: 1/ Vyhovuje Vám študijná doba v bádateľni? 2/ Boli ste riadne oboznámení s podmienkami v archíve? 3/ Čo by ste chceli zlepšiť v práci bádateľne? 4/ Ste spokojní s archívnyimi pomôckami? 5/ Využívate archívnu knižnicu? 6/ Ako by ste si predstavovali spoluprácu medzi archívom a inými inštitúciami, príp. ako funguje? 7/ Návrhy a podnety;/.

Mimoriadne zaujímavá a zároveň varujúca bola prednáška pplk.L.Polatu z oddelenia ochrany kultúrneho dedičstva Riaditeľstva kriminálnej polície ČR, ktorý podrobne informoval o rozsiahlej a často do detailu prepracovanej trestnej činnosti páchanej v rozličných kultúrnych zariadeniach. Ide najmä o krádeže v kostoloch, kaplnkách, múzeách, galériách a knižniciach, do ktorých sú niekedy zapletení aj ich zamestnanci. Upozornil, že v archívoch môže ku krádežiam dôjsť aj dochádza pri predkladaní archívneho materiálu bádateľom vo väčšom množstve. Archívne dokumenty treba dôsledne paginovať a po odovzdaní ešte pred

odchodom bádateľa skontrolovať. Vonkajšie zabezpečenie budovy archívu a študovne by malo mať tiež vysoký štandard. V typoch študovní archívov, ktoré sú v starších budovách, odporučil zaviesť aspoň priemyselnú televíziu. Konštatoval, že v mnohých archívoch ju majú.

V posledný deň konferencie, 7.5.1997 bol prvý blok prednášok venovaný otázkam ochrany osobnosti v súvislosti so štúdiom archívneho materiálu /M.Čepeláková zo Sekcie AS MV ČR: Otázky ochrany osobnosti, L.Frolík: Využívanie archiválií z hľadiska ochrany osobnosti a štátneho záujmu, p.Polomský zo ŠÚA Praha: Archív ÚV KSČ/; ďalší prednášajúci /B.Indra zo ŠOA v Prahe: Zahraničné skúsenosti s ochranou archiválií proti odcudzeniu - predniesla V.Hradecká, K.Müller zo ZA v Opave: Ochrana archiválií proti odcudzeniu/ nadviazali na prednášku pplk. Polatu a hovorili o ochrane archiválií z rôznych hľadísk - od zabezpečenia budovy archívu až po označenie jednotlivých písomností, K.Müller je dokonca za pečiatkovanie aj pergamenových listín. V prednáške Stav a perspektívy archívnych pomôcok informoval M.Wanner zo Sekcie archívnej správy MV ČR o sústreďovaní databáz archívnych pomôcok na SAS MV ČR. K.Waska zo ŠOA Plzeň /K problematike archívnych pomôcok/ a M.Macková zo SOKA Ústí n.Orlicí /Úvodý k archívnym inventárom a autorské práva

ich autorov/ sa dotkli niektorých citlivých problémov v súvislosti s využívaním archívnych pomôcok bádateľmi, najmä citovania z nich. O archívnych pomôckach a využívaní archiválií v podnikovom archíve a.s. Vítkovice informovala v rovnomennom referáte J.Machotková, o geneze hudobného fondu, evidenčných pomôckach a príprave sprievodcu po fondoch Hudobného archívu Múzea českej hudby M.Kabelková. Účastníci konferencie diskutovali po každom bloku prednášok, najživšie však po prednáške pplk.Polatu, ku ktorej sa vyjadril aj riaditeľ Sekcie AS MV ČR J.Sládek. Požiadala archivárov, aby striktné dodržiavali predpisy pri predkladaní archívneho materiálu, aby bádatelia dostali len limitované množstvo, ktoré stačia pracovníci označiť. Upozornil na prvotnú povinnosť archivára uchrániť a ochrániť archívny materiál. Môj diskusný príspevok s pozdravom od slovenských archivárov a poďakovaním za pozvanie na konferenciu bol zameraný na oboznámenie sa so skúsenosťami s bádateľskou agendou a bádateľmi v Archíve mesta Bratislavy.

V rámci konferencie predložil Z.Šambereger z ČIS-u projekt, týkajúci sa archívnej terminológie a vyzval Sekciu AS MV ČR, aby ho podporila a vyzvala jednotlivé archívy k spolupráci. K.Smutná z MZA v Brne navrhla zorganizovať stretnutie českých archivárov na Morave so

slovenskými; išlo by o regionálne stretnutie.

Na 7. celoštátnej konferencii archivárov v ČR zhodnotili prednášajúci a diskutujúci uplynulé obdobie - najmä posledných desať rokov - z hľadiska využívania archiválií jednotlivcami a inštitúciami a poukázali na problémy s tým súvisiace, ktoré sú veľmi podobné našim.

Skratky:

SAS MV ČR - Sekcia archívnej správy
Min. vnútra ČR

MK ČR - Min. kultúry ČR

ŠOKA - Štátny okresný archív

ŠOA - Štátny oblastný archív

MZA - Moravský zemský archív

ZA - Zemský archív

ŠÚA - Štátny ústredný archív

ČAS - Česká archívna spoločnosť

ČIS - Česká informačná služba

Anna Buzinkayová

Archív Ministerstva zahraničných vecí Francúzska

Francúzska diplomacia hrá dôležitú úlohu nielen v súčasnosti, ale aj v uplynulých storočiach bola významným činiteľom. Archív Ministerstva zahraničných vecí je preto klenotom nielen pre Francúzsko a štáty, ktoré boli kedysi jeho kolóniami, ale aj pre mnohé ďalšie krajiny, medzi nimi samozrejme aj pre Slovensko.

Dejiny tohto archívu siahajú do roku 1680 a sú spojené s menom Jean Baptiste Colbert. Známy minister založil nielen základy archívu, ale zabezpečil preň aj priestory, keď v roku 1709 -1710 získal pre účely archívu v starom Louvri, tri miestnosti a salón. Po rokoch k týmto priestorom pribudli nové vo Versaille, ale aj priamo v Paríži. Otvorenie archívu pre

verejnosť je spojené s menom Francois Auguste Alexis Mignet, ktorý pochopil význam archívu pre históriu. 18. augusta 1883 vypracoval archívny poriadok, ktorý už vtedy hovoril, že je obtiažne rozlíšiť v osobnom fonde písomnosti štátne od súkromných. Toto jeho konštatovanie je dodnes platné. 22. februára 1874 bola vytvorená komisia v diplomatickom archíve, ktorá stanovila podmienky bádania. Už v tomto období napriek ustavičnému upozorňovaniu archivárov sa písomnosti veľvyslancov a zahraničných zastupiteľstiev len sčasti dostávali do archívu. Sústreďenie písomností ale aj usmerňovanie spisovej manipulácie dodnes sú závažným problémom aj tohoto archívu. Prvá polovica 20. storočia priniesla

niekoľko pohrôm aj pre tento archív. Jednou z nich bola evakuácia časti archívu v septembri 1939, no ešte horšie bolo obsadenie Paríža. Vtedy došlo aj k zničeniu písomností ministerstva z rokov 1936 - 1940. Následne bola časť archívu prevezená do Nemecka, samozrejme mnohé vzácne dokumenty v snahe zachrániť ich putovali do Ameriky. Po návrate dokumentov zo zahraničia, pričom samozrejme došlo aj k stratám, sa archív opäť rozrástol a tak dnes archívne dokumenty Ministerstva zahraničných vecí sa uchovávajú okrem archívu v Quai d'Orsay, teda priamo v budove kde sídli minister zahraničných vecí aj v Nantes / kde podobne ako už v spomenutom archíve v Paríži uchovávajú 15 km dokumentov /, a v Colmare. V poslednom sa nachádzajú dokumenty z čias francúzskej okupácie Nemecka a Rakúska, ich množstvo je 10 km. Okrem už spomínaných archívov dokumenty sa nachádzajú aj na zahraničných zastupiteľstvách, v roku 1994 ich množstvo bolo okolo 110 km.

Bádateľňa archívu Ministerstva zahraničných vecí v Paríži podlieha mimoriadnym bezpečnostným opatreniam, veď ako som už spomenula nachádza sa v priamo v budove, kde je sídlo ministra. Pre štúdium v tomto archíve je nevyhnutné doporučenie. Vstup do bádateľne je možný len raz za hodinu v sprievode pracovníka archívu, ktorý vás vyzdvihne na vrátnici a

podobne aj opustiť priestory študovne môžete len raz za hodinu. Celá bádateľská agenda sa vedie pomocou počítača, jednoduchý program slúži bádateľom na vypísanie žiadanky na materiál. Prevažná väčšina dokumentov je aj na mikrofilme, najmä pred 20. storočia, a tak vyhotovenie kópií dokumentov je pomerne rýchle, niekedy aj na počkanie. Pomôcky sú prístupné voľne v študovni. Pre záujemcov o dokumenty k dejinám Slovenska sú dôležité série fondov patriacich do skupiny politickej korešpondencie a memoáre. V podsérii s názvom Hongrie et Transylvanie príp. pod názvom Autriche sa nachádzajú dokumenty od 17. do 20. storočia. Pre záujemcov o dejiny nášho storočia sú cenné dokumenty týkajúce sa mierových rokovaní po prvej a druhej svetovej vojne.

Osobitnou pýchou archívu sú mapy, ktorých je v archíve vyše 10.000 kusov, a doslovne zobrazujú všetky štáty sveta. Pozornosť si zasluhuje aj knižnica, v ktorej sa uchovávajú publikácie medzinárodného práva, dejín, dokumenty diplomacie, geografické práce a mnohé zaujímavé cestopisy. Niektoré z nich pochádzajú už zo 16. storočia, a preto sú mimoriadne vzácne. Knižnica má viac ako 500 000 zväzkov.

Z príležitosti návštevy nás štážístov v tomto archíve nám pripravili pracovníci archívu minivýstavku zameranú na

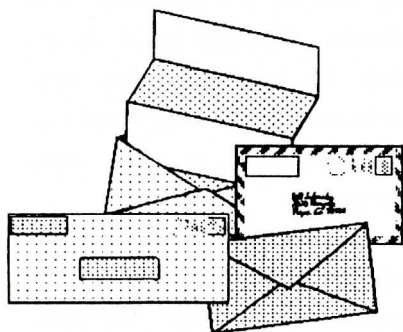
dokumenty z účasníckych krajín. Okrem rôznych mierových zmlúv, vyhotovených v obzvlášť slávnostnej forme /medzi nimi bola aj Vestfálska a Viedenská zmluva/, sme mali možnosť vidieť aj niekoľko kníh z kolekcie cestopisov.

Archív patrí medzi najstaršie časti ministerstva, a je riadený Riaditeľstvom archívu a dokumentácie. Archív sa delí na oddelenie medziarchívu ktoré je zároveň oddelením pre výchovu pracovníkov pôsobiacich na min. zahraničných vecí v cudzine, na oddelenie historického archívu, na oddelenie knižnice, na geografické

oddelenie a na oddelenie zmlúv, kde sa uchovávajú najvzácnejšie diplomatické dokumenty.

Pri Riaditeľstve archívu a dokumentácie pracujú aj poradné orgány, Archívna komisia založená v roku 1874 /má vedecký charakter/, Komisia pre vydávanie publikácií z diplomatických dokumentov a Historická rada pri ministerstve, na čele ktorej stojí univerzitný profesor.

Veronika Nováková

Z našej pošty

Spoločnosť slovenských archivárov od r.1996 je členom Medzinárodnej rady archívov pri UNESCO. V r.1996 sme mali možnosť delegovať zástupcov našej Spoločnosti do odborných komisií, ktoré pracujú pri Medzinárodnej rade. Po zvážení našich finančných možností sme nominovali odborníka do komisie na ochranu archívnych dokumentov. Nedávno sme obdržali list p. Charlesa Kecskemétyho, ktorý bol tajomníkom Medzinárodnej rady do Pekingského kongresu v septembri 1996. Oznámil nám, že naše návrhy boli akceptované a v období 1997 - 2006 budú pri Medzinárodnej rade archívov pracovať komisie v nasledovnom zložení:

Komisia pre výstavbu archívnych budov /Committee on Archival Buildings and Equipment /ICA/CBQ/:

Predseda: Peter Anderson /V.Británia/

Tajomník: Rosine Cleyet-Michaud /Francúzsko/

Členovia: Arnold Den Teuling /Nizozemsko/

Joaquim Ibañez /Španielsko/

Hans Peter Jost /Švajčiarsko/

Alvaro Morales Rodriguez /Costa Rica/

Pierre Noailly /Francúzsko/

Michele Pacifico /USA/

Duncan Simpson /V.Británia/

Zhou Wenfang /Čína/

Komisia pre archívne normy /Committee on Descriptive Standards /ICA/CDS/:

Predseda: Christine Nougaret /Francúzsko/

Tajomník: Hugo Stibbe /Kanada/

Členovia: Victoria Arias /Španielsko/

Jan Dahlin /Švédsko/

Dagmar Parer /Australia/

Reprezentant Číny

Stefano Vitali /Taliansko/

Debra Wall /USA/

Konzultanti: Michael Fox /USA/

Bruno Galland /Francúzsko/

Kent Haworth /Kanada/

Vitor Manoel Marques da Fobínseca/Brazília/

Komisia pre elektronické a iné dokumenty /Committee on Electronic and other Current Records /ICA/CER/:

Predseda: Peter Horsman /Nizozemsko/

Tajomník: Chris Seifried /Kanada/

Členovia: Ishbel Barnes /V.Británia/

Bruna Colarossi /Taliansko/

Charles Dollar /Kanada/

Borje Justrell /Švédsko/
Andreas Kellerhals /Švajčiarsko/
I.N.Kiselev /Rusko/
Steve Puglia /USA/

Konzultanti: Leopold Kammerhofer /Rakúsko/
Anne Kenney /USA/
Clive Kirkwood /Juhoafrická republika/
Natalya Makovska /Ukrajina/

Komisia pre archívne právo /Committee on Archival Legal Matters /ICA/CLM/:

Predseda: Claes Grånström /Švédsko/
Tajomník: Maria Pia Rinaldi Mariani /Taliansko/
Členovia: Leopold Auer /Rakúsko/
Lucio Cabrera /Mexiko/
Poul Olsen /Dánsko/
Gary Peterson /Open Society Archives/
Elisabeth Rabut /Francúzsko/
Anne-Marie Schwirtlich /Australia/
Ivan Szekely /Maďarsko/
Josef Zwicker /Švajčiarsko/

Komisia pre ochranu archívnych dokumentov/ Committee on Preservation of Archival Materials /ICA/CPR/:

Predseda: Helen Forde /V. Británia/
Tajomník: Judith Hofenk de Graaf /Nizozemsko/
Členovia: Gabriella Albrecht-Kunzseri /Maďarsko/
Michele Bubeníček /Francúzsko/
Anna-Theresa Haberditzel /Nemecko/
/Angelika Paula/ /Marie-Sophie Machatschke /Rakúsko/
Cecilia Prosperi /Taliansko/
Xu Shiping /Čína/

Konzultanti: Agata Bakowska /Poľsko/

John Barton /Kanada/

Roger Craig /Kajmanské Ostrovy/

Jozef Hanus /Slovensko/

Maida Loescher /USA/

Floreã Opreã /Rumunsko/

Djoko Utomo /Indonezia/

Nieves Valentin /Španielsko/

Gloria Mercedes Vargas /Kolumbia/

Vicente Viñas /za sfragistikú/

Jedert Vodopivec /Slovinsko/

Komisia pre sfragistiku /Committee on Sigillography /ICA/CSG/:

Predseda: Aldo Martini /do júna 1997, Vatikán/, potom Marie-Claude Delmas /Francúzsko/

Tajomník: Marie-Claude Delmas /do júna 1997/

Členovia: Brigitte Bedos-Rezak /USA/

Maria Carmona /Španielsko/

Paul Harvey /V.Británia/

Lorenz Hollenstein /Švajčiarsko/

Stefan Krzysztof Kuczynski /Poľsko/

Stefania Ricci /Taliansko/

Wofhard Vahl /Nemecko/

Hu Zhongliang /Čína/

Ostatní členovia: Robert-Henri Bautier /Francúzsko/

Julian Gardner /V.Británia/

Faustino Menendez Pidal de Navasques /Španielsko/

Skupina pre terminológiu /Project Group on Terminology /ICA/DAT/:

Predseda: Björn Lindh /Švédsko/

Tajomník: Ishbel Barnes /V.Británia/

Členovia: Lynn Bellardo /USA/

Philippe Charon /Francúzsko/

Concepcion Contel /Španielsko/

Irina Kurnikova /Rusko/

Angelika Menne-Haritz /Nemecko/

Skupina pre ochranu archívnych dokumentov v prípade vojenského konfliktu /Project Group on the Protection of Archives in the Event of Armed Conflict or Other Disasters /ICA/PDP/:

Predseda: George MacKenzie /V.Británia/

Tajomník: zatiaľ nemenovaný

Členovia: Diana Alper-Roley /USA/

Ingmar Frøjd /Švédsko/

Yujiro Ogawa /Japonsko/

Miljenko Pandzic /Chorvátsko/

Konzultanti: Abdelkrim Badjadja /Alžírsko/

Jetse Djikstra /Nizozemsko/

John McIntyre /V.Británia/

Skupina pre vypracovanie sprievodcov pre literárne a umelecké archívy /Project Group for the Guide to Literature and Art Archives /ICA/PLA/:

Predseda: Sarah Fox-Pitt /V.Británia/

Tajomník: Charles Mackinnon /Kanada/

Členovia: Bernhard Fischer /Nemecko/

Ružena Hamanová /Česko/

William Joyce /USA/

Ramon Romero-Cabot /Španielsko/

Eila Tuovinen /Fínsko/

Xinsheng Zhao /Čína/

Jan Van der Wateren /IFLA representative/

Skupina pre audiovizuálne záznamy /Project Group on Audio-visual Records /ICA/PAV/:

Predseda: Karl Griep /Nemecko/

Tajomník: zatiaľ nemenovaný

Členovia: Joan Boadas /Španielsko/

Gilbert Comeault /Kanada/

Skupina pre staviteľské záznamy /Project Group on Architectural Records /ICA/PAR/:

Predseda: Robert Desaulniers /Kanada/

Tajomník: David Peycére /Francúzsko/

Členovia: Maygene Daniels /USA/

Mariet Willingen /Nizozemsko/

Konzultanti: Arnaud Ramière de Fortanier /Francúzsko/

Viete že... ?

Je Vatikánsky archív tajný?

Archivio Segreto Vaticano bol do roku 1881 de iure i de facto tajný. Vstup do jeho priestorov bol pod trestom exkomunikácie zakázaný. Výnimku mal iba pápež, kardinál, štátny sekretár, prefekt archívu a korunované hlavy. Český zemský historiograf František Palacký a moravský zemský historiograf Bědřa Dudík výnimočne študovali v súkromnom byte prefekta archívu. Archív bol sprístupnený bádaniu za pontifikátu Leva XIII, známeho kritika divokého kapitalizmu a ochranca bezohľadne vykorisťovaného robotníctva /bližšie encyklika Rerum novarum z roku 1891/. Písal aj básne v latinskom jazyku. Pápežský archív sa oddelil z narastajúceho spoločného pokladu, ktorý bol jadrom aj budúcej pápežskej bibliotéky, múzea a klenotnice. Prívlastok archívu „segreto“

pochádza z latinského participiálneho adjektíva secretus-a-um, to jest 1. oddelený, odlúčený, 2. odľahlý, skrytý, tajný. Archív podľa toho bol objekt oddelený a do roku 1881 aj tajný. Súčasný prívlastok archívu „segreto“, čiže tajný, je už len historický. Podľa vatikánskeho vzoru tento prívlastok si osvojili aj ďalšie cirkevné orgány pre svoje archívy. V domnienke, že ide o tajné archívy katolíckej cirkvi, mali byť v päťdesiatych rokoch prevzaté do majetku čl. štátu. Našťastie, prešli len do operatívnej správy štátnych archívov a ostali aj naďalej majetkom cirkvi. Aj staršia časť archívu mesta Košíc nesie názov Archivum secretum, nazývaný ako tajný archív, hoci tu nešlo o utajenie, ale len osobitné zoskupenie, čiže oddelenie v rámci jedného archívu.

Michal Kušík

Z pamätníka

V y m a z á v a n i e

Ako sme už prednedávnom napísali, pri návštevách okresných funkcionárov nerobili sme zápis z prerokovaných otázok, najmä nedostatkov v archíve, ale z rozhovoru sme si robili magnetofónový záznam. Predom sme dotyčného, vedúceho odboru, tajomníka ONV, či predsedu Okresného národného výboru upozornili, že budeme si z rozhovoru robiť magnetofónový záznam a či s tým súhlasí. Časom že si prideme záznam prehrať a porovnať spolu, aký bol dosiahnutý výsledok a čo sa oproti minulosti dosiahlo. S takým postupom obyčajne súhlasili, hoci s nevdťou. V jednom prípade však predseda ONV v Bardejove a P. si na nás obratom sťažoval povereníkovi vnútra O.J., čo sú to vraj za spôsoby. Keď sme povereníkovi záznam prehrali a povedali mu, že nás učí používať nové spôsoby, proti našej praxi nenamietať.

V Sečovciach urobili sme záznam, okrem s vedúcim odborom aj s vtedajším riaditeľom okresného archívu p.T. Archív bol na vtedajšiu dobu nadpriemerne zariadený a vybavený, len výsledky práce

neboli tomu úmerné. Nuž cez magnetofónový záznam sme mu to aj vytkli a upozornili ho na nedostatky, čo má urobiť na ich odstránenie a úlohy sme termínovali.

Po čase sme prišli skontrolovať, čo sa vykonalo. Napodiv takmer všetky úlohy sme našli vybavené, teda aj splnené. Pravdaže sme ho aj za to pochválili. Napriek tomu sa akosi okúňal a nebol spokojný. Napokon sa priznal, že ak ho niečo mrzí, tak ten predošlý záznam na páske magnetofónu, kde sa spomína jeho meno a nedostatky, ktoré mal vo svojej práci. Utešovali sme ho tým, že pásky si len pre porovnanie odložíme, že je to perspektívne historický doklad. Teraz že sme natočili jeho klady a teda záznam nebude proti nemu použitý. Veľmi nás prosil, aby sme záznam vymazali a ponúkol sa, že pri večeri v miestnej vinárni si o tom pohovoríme a že sa nás pokúsi presvedčiť.

Večera bola dobrá a naše ubytovanie zlé, tak sme sa na hotel ani neponáhľali. Pán T. nám ponúkol, aby sme ochutnali špecialitu vinárne a to niekoľko druhov tokajského vína. Súhlasili sme, pretože

nikto z nás od suchého až po päťputňové nikdy nepil. Je to dobré víno, dobre sa popíja, ale je zradné. Časom stúpne do hlavy, človeka urobí akýmsi povofnejším. V tejto „nálade“ sme riaditeľovi sľúbili, že predošlý záznam z pásky vymažeme. Akt tohoto vymazávania sa uskutočnil na druhý deň v archíve, pod dohľadom riaditeľa archívu, v jeho pracovni.

Dnes z odstupom času sa mi vidí, že záznamu bola škoda. Bol by to zaujímavý historický zvláštny dokument o počiatkoch budovania okresných archívov a navyiac so záznamom hlasov ľudí, ktorí dnes už nie sú medzi nami. Napr. hlas vzácneho človeka čistého charakteru, obetavého a úžasne pracovitého Jozefa Mazúra.

Po určitom čase tieto záznamy som hľadal, ako na svoju dobu dobové

dokumenty a v našej profesii na ten čas jedinečné svojím obsahom a pravdaže i formou. Žiaľ, pracovníci foto- a konzervačnej dielne vtedajšieho Štátneho slovenského ústredného archívu ich vymazali, keď si na tieto pásky nahrávali populárnu hudbu k príležitosti osláv Medzinárodného dňa žien pracovníčok a pracovníkov SAS a ŠSÚA.

Ťažko im to vytykať, nemali historické cítenie, nepoznali hodnotu týchto záznamov. My ostatní sme ich mali odložiť a zachovať. Dnes by sme si ich, akéri a dúfam že i ostatní so záujmom iste vypočuli.

Myslím si, že je to veľká škoda. Chyba bola aj v nás, pretože už v Sečovciach sa stal tu opísaný precedens.

Jozef Chreňo.

V ý k a z n í c t v o

Neviem dnes už presne v ktorom roku, ale niekedy ešte v 60. rokoch, keď sa zavádzal Jednotný štátny archívny fond, jeho evidencia do praxe, Archívna správa v Prahe v horlivosti získať prehľad čo, kde a koľko toho v republike je, dala pokyny na všetky archívy do termínu nahlásiť koľko jednotlivín, fasciklov, šanónov a balíkov

archív obhospodaruje. Koľko toho je v bežných metroch.

Ak by bola s nami, so Slovenskou archívnu správu túto akciu konzultovala, neboli by sme ju podporili. Archívny materiál na Slovensku ešte nebol sústredený, nepoznali sme jeho množstvo a Štátny slovenský ústredný archív mal sice

už budovu prídelenú, ale nemohol v nej archívny materiál uložiť. Stropy boli drevené, staré a nenosné. Veľa písomností ležalo v suterénoch na rôznych miestach a ako tak bol uložený len materiál vo vládnej budove /dnes FF UK/.

Vtedy prišiel za mnou riaditeľ ŠSÚA Dr.H., s tým, že úlohu nemôže splniť i keby do nej zapojil všetkých /vtedy len trinásť/ pracovníkov.

Keďže sme boli priatelia, trochu sarkasticky som ho uzemňoval asi takto: „Aký si ty riaditeľ ústredného archívu, keď nevieš koľko máš materiálu a keď nevieš splniť úlohu?“ Poznáte to. Každá úloha je splniteľná, pokiaľ ju nemusíte splniť sami. Pokračujem: „Ty to nevieš a ja to viem za celé slovenské archívniectvo!“. Začervenal sa a hľadel na mňa pochybovačne, až sa nakoniec spýtal: „Teda dobre, aspoň nemusím hnať ľudí do neproduktívnej práce.“ „Pozri!“, hovorím mu. „Máš trinásť miliónov jednotlivín, šesť miliónov fasciklov a pätnásť tisíc šanónov a balíkov.“ On na to: „Ešte chýbajú bežné metre.“ Tak mu teda vysvetľujem: „Ste ústredný archív. Štátne archívy majú okolo štyri až šesť kilometrov a ústredný archív, keďže je ústredný musí mať najviac. Teda napíš trinásť kilometrov.“ Hovorí mi na to: „Ozaj to mám napísať?“ Potvrdil som mu len nech to napíše. Ak mu nebudú veriť,

nech si to prídu prepočítať a premerať. A dodal som: „Na hlúpu otázku nesnaž sa nájsť múdru odpoveď! Aj tak vyznie hlúpo.“ Akcia skončila, nebolo otázok, teda bolo všetko v najlepšom poriadku.

O nejaký čas sme s vedeckým vedúcim M.K. prišli na archívnu správu do Prahy. Jej náčelník nás usadil do svojej kancelárie a kdesi odbehol. Dlho sa nevracal, tak sme si pozerali jeho pracovňu. Nad sedacou súpravou mal magnetickú tabuľu a v grafoch ukazovateľa situácie v množstve a v spracovaní archívnych fondov. Štátne archívy na Slovensku boli na samom spodku tabule a mali len polovičné výsledky oproti archívom českým. Tak som to trochu upravil. Každému štátnemu archívu v Čechách som zobral niekoľko magnetických štvorcíkov a premiestnil som ich na slovenské. To už potom bolo prijateľné a vyrovnali sme sa archívom v Čechách.

Zase sa nič nestalo, i keď veľmi svedomitý pán K. mal obavy že na to prídu a bude z toho zle. Nestalo sa. Bolo to výkazníctvo samo pre seba a na efekt. Ten vonkajší. Časom sa i to ako zbytočnosť zrušilo.

Josef Chreňo

Gurevič, A.J.: Nebe peklo svět. Cesty k lidové kultuře středověku.**H&H Jinočany 1996, 524 s.**

Zatiaľ čo autorova práca *Kategorie středověké kultury /české vydanie v roku 1978/* detailne osvetľuje význam a obsah kategórií priestoru, času, bohatstva a práce v ponímaní stredovekého človeka, predkladaná práca sa sústreďuje na štúdium kultúry prostého ľudu, ktorú je však v tomto prípade potrebné chápať výlučne v zmysle ľudovej mentality a ľudovej zbožnosti. Duchovný život príslušníkov neurčenej ľudovej vrstvy nebol stredobodom záujmu stredovekej literatúry a preto jeho poznanie v 6. - 13. storočí sú najvhodnejšie práve tie pramene, ktoré sa nejakým spôsobom pokúšali regulovať každodenné správanie ľudu. Autor sa na základe rozboru penitenciálov, katechizmov, legiend, exempli a iných žánrov stredovekej literatúry pokúsil o štúdium mentality, religiozity, tradícií, rituálov a tradičných foriem správania sa a myslenia nielen prostého ľudu, ktorému boli tieto diela určené, ale aj duchovenstva, ktoré ich vytváralo a používalo. Jednotlivé kapitoly

knihy skúmajú vývoj a upresňovanie predstáv jednotlivcov a cirkvi o záhrobnom živote /nebo, peklo a od 70. rokov 12. storočia aj očistec/, prelínanie pozemského a záhrobného života, činnosť svätcov a vzťah ľudu k nim, prejavy obecného štýlu myslenia a tomu zodpovedajúce formy správania, ako aj prelínanie ľudového a učeneckého aspektu poznania do celku vedomia. Výsledkom je zistenie, že svet stredovekého človeka sa neobmedzoval iba na kresťanstvo a autor poukazuje na prekvapujúcu životnosť nekresťanských obradov v období zdanlivo úplnej nadvlády cirkvi v duchovnom živote stredovekej spoločnosti, a to prejavmi mágie, bosoráctva, veštením, činnosťou falošných prorokov a používaním pohanských rituálov na ovplyvnenie behu času, charakteru úrody, prírastku dobytku, liečenie chorôb alebo ochranu pred škodcami. Táto jediná práca svetovo uznávaného autora síce nemôže suplovať desiatky špecializovaných zahraničných a

nám ešte stále ťažko dostupných monografií a štúdií, ale napriek neskoršiemu dátumu vydania /ruské vydanie bolo už v roku

1981/ výrazne zaplnia citeľnú medzeru na slovenskom knižnom trhu.

Matthew,D.: Svět středověké Evropy. Kulturní atlas.

Knižní klub, Praha 1996, 240 s.

Ďalší, v poradí už siedmy zväzok edície Kultúrny atlas je tentoraz venovaný obdobiu európskeho raného a vrcholného stredoveku. Textová časť knihy veľkého formátu sa zaoberá obdobím od pádu Rímskej ríše do objavenia Ameriky v 15. storočí. Encyklopedické spracovanie civilizačného procesu prevažne západnej Európy sa venuje predovšetkým otázkam vymedzenia pojmu stredoveku, rozpadu Rímskeho impéria, sťahovania národov, vytvárania ranofeudálnych štátov, krížovým výpravám, životu v mestách, životu v cirkevných komunitách, konfrontácii

kresťanského sveta a islamu, sociálnej štruktúre spoločnosti, problematike každodenného života, remeslám, zábave, architektúre, vede, umeniu, literatúre a mnohým ďalším oblastiam. Samostatné kapitoly sú venované Karolínskej renesancii, stredovekej cirkvi, hradom, knižtlači a stredovekej kartografii. Rovnocennú zložku knihy predstavuje bohatá obrazová príloha a 53 máp. Práca je doplnená slovníčkom pojmov, zoznamom vyobrazení, výberovou bibliografiou, zemepisným registrom, menným a vecným registrom a chronologickým prehľadom.

Igor Graus

Judák Viliam, Danková Stella: Exodus ..., Kňazský seminár Sv.Gorazda, Nitra 1996.

Knih je príspevkom k cirkevným dejinám. Podáva históriu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky na Slovensku /vincentky/ za posledných 40 rokov. Spomína všetky pôsobiská na Slovensku a v Čechách, kde

boli deportované, zaznamenáva súdne procesy, vedené proti nim, i tajnú formáciu nových členiek Spoločnosti.

Knihu dostať v predajniach Spolku Sv.Vojtecha.

Celoslovenský schematizmus

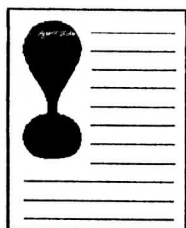
Košice 1996.

Je to vhodná príručka pre praktické použitie i k cirkevným dejinám, s údajmi k 1.11.1996. Zachytáva organizáciu rim.kat. cirkvi na Slovensku, škoda však, že nemá aj štatistické údaje o počte veriacich v

jednotlivých obciach, ako to uvádzal schematizmus Trnavskej arcidiecézy.

Možno ho kúpiť ešte napr. v predajni František v Bratislave.

Viera Morišová

SERVIS

Ako sme Vás už v predchádzajúcich číslach Fóra archivárov informovali, v dňoch 21.-23. októbra 1997 sa uskutočnia v Poprade Prvé archívne dni v Slovenskej republike. Organizátori tohto podujatia sú okrem Spoločnosti slovenských archivárov Odbor archívnictva a spisovej služby MVSР, Sekcia archívnictva a pomocných vied historických pri SHS, Okresný úrad v Poprade,

Mestský úrad v Poprade, Štátny okresný archív v Poprade.

Prosíme našich členov, ktorí doteraz nestihli ešte podať prihlášku na toto podujatie, aby tak urobili urýchlene, najneskôr do 15. júla 1997, keďže z priestorových dôvodov neskôr prichádzajúce prihlášky nebudeme môcť akceptovať.

Výbor Spoločnosti slovenských archivárov sa obracia týmto na všetky archívy aby v týždni od 20. do

25. októbra 1997 venovali zvýšenú pozornosť propagácii archívu. Doporučujeme organizovanie výstav, exkurzií, prednášok, uverejnenie príspevkov o archíve v regionálnej tlači. Zároveň prosíme všetky archívy aby nám nahlásili, akú aktivitu plánujú vyvinúť v horeuvedenom týždni pre propagáciu svojho

archívu, aby sme mohli všetkých čitateľov Fóra archivárov informovať o týchto podujatiach.

Vzhľadom na skutočnosť, že sa ide o Prvé archívne dni na Slovensku Vás prosíme, aby ste tejto našej výzve venovali zvýšenú pozornosť.

Veronika Nováková

OSOBNOSTI

Peter Štibraný

Patril k tým archivárom, ktorí pracovali v pionierskych začiatkoch slovenského štátneho archívneho systému. Za 20-ročného pôsobenia v trenčianskom archíve vykonával sám, alebo s jedným-dvoma spolupracovníkmi všetky práce - počnúc manuálnymi a končiac vedeckými - ktoré súvisia s povoláním archivára.

Narodil sa 3. júla 1910 v Lošonci, okr. Trnava. Študoval na gymnáziu v Trnave a na Filozofickej fakulte UK v Bratislave odbor dejepis - nemčina. Po

skončení štúdií vyučoval na gymnáziu v Trstenej, neskôr bol redaktorom viacerých novín a časopisov a jazykovým redaktorom vo Vydavateľstve SAV v Bratislave.

V roku 1954 sa stal archivárom Mestského archívu v Trenčíne. V preberacej zápisnici archívu sa konštatuje, že archív mal vtedy 4 fondy, z ktorých najdôležitejší je Magistrát mesta Trenčína. Od roku 1961 bol vedúcim a od roku 1968 riaditeľom Okresného archívu v Trenčíne, do ktorého sa včlenil aj bývalý mestský

archív. Do dôchodku odišiel v roku 1974. Krátko po dovŕšení 75. roku života zomrel v Trenčíne dňa 12. júla 1985.

Okrem skartačnej, akvizičnej, kontrolnej a riadiacej činnosti sa venoval prístupňovaniu najdôležitejších a najväčších fondov archívu. Spolupracoval na vyhotovení inventára Okresného úradu v Novom Meste n.V. a tematického katalógu z tohto fondu. Sám vypracoval tematický katalóg z fondov Mestský úrad v Trenčíne a Magistrát mesta Trenčína. Usporadúval písomnosti Magistrátu mesta Trenčína a vyhotovil inventár listín. Napísal sprievodcu po Okresnom archíve v Trenčíne pre pripravované spoločné vydanie sprievodcu po Okresných archívoch v Tmave, Skalici a Trenčíne. Tlačou však nevyšiel a dnes má len dokumentárnu hodnotu.

Práca s archívnym materiálom pri spracovávaní fondu Magistrát mesta Trenčína ho inšpirovala k bohatej publikačnej činnosti. Uverejnil viacero štúdií z dejín Trenčína za povstania Františka Rákociho II. Príspevkom k dejinám obchodu v Trenčíne sú jeho práce v historickej ročenke Slavín z roku 1965. Osvetlil aj problematiku pestovania

chmeľu a šafranu na Trenčiansku /in: *Agrikultúra* 1963,1964/. Na písomnostiach mestského magistrátu dokumentoval slovenskosť Trenčína v Príspevku k vývoju slovenskej národnosti v Trenčíne /in: *Historické štúdie* 1963/. Mnoho ďalších článkov uverejnil v zborníku *Trenčín*, vo *Vlastivednom časopise*, *Krásach Slovenska*, v časopise *Život*, v *Trenčianskych novinách* a inde. Podieľal sa tiež na príprave vlastivednej publikácie *Trenčín a okolie*. Svoju odbornosť využíval v práci kronikára. Od roku 1959 bol kronikárom mesta Trenčína. Aktívne pôsobil vo výbore Západoslovenskej pobočky Slovenskej historickej spoločnosti a v krúžku historikov v Trenčíne.

O jeho umeleckých vlohách svedčí nielen údajný výrok trenčianskeho spisovateľa Jozefa Branekého, že Peter Štibraný bude jeho nástupcom, ale aj úryvok literárnej práce v Štibraného pozostalosti.

V trenčianskom archíve zanechal kvalitné archívne pomôcky a svojimi odborne fundovanými článkami odkryl veľa z histórie Trenčína.

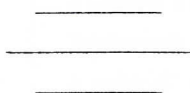
Viera Morišová

Perličky z archívu

V písomnostiach mestského magistrátu sa nachádza aj takáto veta, ktorou chcel mestský pokladník vyjadriť, že sa dostal do deficitu:

„Już combinugicze Erogatiu cum Introitu Wistihuje se że sem superreroguwal.“

Z roľníckeho dobytkárskeho družstva zmizlo 1070kg slaniny z 50 kusov oštipaných. SNB vystopovala, že túto slaninku kradol zamestnanec družstva a miesto toho, že by ju bol odvádzal na verejné zásobovanie, predával ju na čiernom trhu a takto utržené peniaze sústavne prehrával v kartách, na hazardných hrách. Pri prehliadke skoro celú slaninu našli a opäť dali k verejnému zásobovaniu. Nesvedomitého úradníka dodali do väzby, kým jeho kartárskych spoločníkov do pracovného útvaru.

Viera Morišová

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I.Graus,
V. Hrtánková, V Morišová

Technická úprava: ŠOKA v Šali, J.Benciová

Náklad 350 ks

Povolilo : MK SR 1472/96